

HELSETILSYNET

tilsyn med barnevern, sosial- og helsetjenestene

Unntatt fra offentlighet i henhold til offl.
§ 13 jf. fvl. § 13 første ledd nr. 1

DERES REF: / YOUR REF:

VÅR REF: / OUR REF:

DATO: / DATE:

Vedtak om advarsel

Statens helsetilsyn har vedtatt å gi deg en advarsel i medhold av helsepersonelloven § 56 første ledd. Vi har kommet til at du har brutt forbudet mot urettmessig tilegnelse av taushetsbelagte opplysninger i helsepersonelloven § 21 a.

Du kan klage på vedtaket innen tre – 3 – uker fra du mottar dette brevet.

Saksbehandlingen hos Statens helsetilsyn

Statens helsetilsyn viser til tilsynssak knyttet til din autorisasjon som sykepleier oversendt fra Fylkesmannen [redacted] ved brev datert [redacted] 2018. Tilsynssaken gjelder spørsmål om urettmessig tilegnelse av taushetsbelagte opplysninger ved [redacted]

Vi orienterte deg i brev datert [redacted] 2019 om at vi ville vurdere å gi deg en advarsel. Du uttalte deg til dette i brev datert [redacted] 2019.

Saksforholdet

Du er utdannet som hjelpepleier og sykepleier og fikk autorisasjon henholdsvis [redacted] [redacted]. Du er født [redacted] og ditt helsepersonellnummer er [redacted]. På tidspunktet for de aktuelle hendelsene arbeidet du som avdelingsleder på [redacted]. Du fratradte din stilling som avdelingsleder i [redacted] og du er nå i ny stilling i [redacted] som [redacted].

Statens helsetilsyn har vurdert saken på grunnlag av din uttalelse og dokumentene du har fått oversendt tidligere i saksbehandlingen. Under gjør vi rede for de forholdene som har hatt betydning for vår vurdering.

I brev av [redacted] 2017 klaget pasient [redacted] (heretter pasienten) til Fylkesmannen. Pasienten opplyser at [redacted] 2017 oppdaget at det var gjort urettmessige innsyn i [redacted] pasientjournal. [redacted] viser til at du ifølge innsynsloggen har gjort innsyn i ett dokument i journalen [redacted] 2013 og i 16

dokumenter i journalen [REDACTED] 2013. Det fremgår av klagen at du har vært pasientens leder på [REDACTED] og at du ikke har hatt behandleransvar for [REDACTED]. Endelig fremgår det av klagen at det er gjort innsyn med [REDACTED] måneders mellomrom, og videre at journalsystemet krever passordbytte hver tredje måned.

I uttalelse av [REDACTED] 2017 fra [REDACTED] vises det til at pasienten har fremsatt klage internt og at det ble foretatt en kontroll av dine oppslag i journalsystemet. Angående innsyn gjort i pasientens journaler opplyste [REDACTED] at du på forespørsel ikke kunne gi en begrunnelse for innsynet, men at du antydte at din tilgang til journalsystemet kan ha blitt brukt av noen andre. Du har fortalt at du skal ha oppbevart innloggingsinformasjon i en ulåst skuff ved siden av datamaskin på ditt kontor. Det opplyses videre i brevet at de ansatte har blitt anbefalt å dokumentere ekstra årsak for innsyn dersom pasienten er ansatt ved [REDACTED]. De interne instruksene pålegger videre ansatte å sikre at innloggingsinformasjon ikke kommer på avveie. Sikkerhetssjef [REDACTED] vurderer at din forklaring ikke kan rettferdiggjøre oppslagene, og at oppslagene kan betraktes som brudd på helsepersonelloven § 21 a om urettmessig innsyn i journal.

I uttalelsen din til [REDACTED] har du opplyst at du ikke har vært inne i denne journalen. Du ser ingen annen mulig årsak en at noen urettmessig har tilegnet seg din bruker-ID eller at maskinen har vært ulåst. Videre redegjør du for kontorsituasjonen på arbeidsplassen i det aktuelle tidsrommet, og opplyser at du i ettertid innser at passord ikke var tilstrekkelig sikret. Du kjenner deg ikke igjen i fremstillingen i brev av [REDACTED] 2017 fra [REDACTED] der det fremgår at du ikke kunne redegjøre for bakgrunnen for innsynene.

Din uttalelse

I ditt brev av [REDACTED] 2019 til Statens helsetilsyn skriver du at du aldri har gjort urettmessige oppslag i pasientjournalen. Du ser at noen urettmessig har brukt din tilgang og ditt passord til innsyn i pasientens journal, noe som er svært beklagelig.

Som avdelingsleder hadde du mange passord, og å huske alle disse var vanskelig. Passordene ble derfor notert ned i en bok. Du anså at dette var ditt beste alternativ og regnet ikke med at noen kunne komme til å misbruke dine tilgangsrettigheter.

Et alternativ ville ha vært å frakte passordene med deg fra arbeid og til hjemmet daglig, noe du vurderte til å medføre en større risiko enn å oppbevare disse i skuffen på ditt kontor. Slik du vurderer det hadde du ingen mulighet for å sikre ditt passord på en bedre måte gitt forholdene rundt din kontorsituasjon.

Statens helsetilsyns vurdering

På bakgrunn av saksforholdet som beskrevet over vil vi vurdere om du urettmessig har tilegnet deg taushetsbelagte opplysninger i pasientens journal.

Helsepersonelloven § 21 a, lyder:

«Det er forbudt å lese, søke etter eller på annen måte tilegne seg, bruke eller besitte opplysninger som nevnt i § 21 uten at det er begrunnet i helsehjelp til pasienten, administrasjon av slik hjelp eller har særskilt hjemmel i lov eller forskrift.»

I saker der Statens helsetilsyn vurderer å gi en advarsel har vi bevisbyrden. Dette innebærer at vi må sannsynliggjøre at vilkårene for å gi en advarsel er oppfylt før vi kan treffe vedtak. Alminnelig sannsynlighetsovervekt er som hovedregel tilstrekkelig. Det vil si at vi legger til grunn det saksforholdet vi mener er mest sannsynlig.

Det fremgår av innsynsloggen at din bruker-ID er benyttet i forbindelse med lytting til diktat i pasientens journal [REDACTED] 2013 og innsyn i 16 dokumenter i pasientens journal [REDACTED] 2013. Du hevder at du ikke har foretatt innsynene, og at du ikke ser noen annen mulig årsak enn at noen urettmessig har tilegnet seg din bruker-ID eller at maskinen har vært ulåst. Statens helsetilsyn har kommet til at det er sannsynlighetsovervekt for at det er du som har gjort oppslagene. Etter vår vurdering er det mindre sannsynlig at andre har oppsøkt ditt kontor ved to anledninger med fire måneder mellomrom for å gjøre oppslag i pasientens journal – herunder også å lytte til journaldiktat.

Helsepersonelloven § 21 a har samme formål som hovedregelen om taushetsplikt i § 21, nemlig å verne pasienters integritet og sikre befolkningens tillit til helsetjenesten og helsepersonell. Bestemmelsene om taushetsplikt skal sikre at pasienter oppsøker helsetjenesten ved behov for helsehjelp uten at de trenger å frykte at uvedkommende får tilgang til opplysninger om dem. Taushetsplikten er et bærende element i tilliten til helsetjenesten og til det enkelte helsepersonell, og er en del av kjernekunnskapen til alt helsepersonell.

Både autorisert og uautorisert helsepersonell har plikt til å gjøre seg kjent med og holde seg oppdatert om det regelverket som regulerer egen yrkesutøvelse. Som generelt prinsipp er ikke rettsvillfarelse, altså at man er ukjent med regelverket eller forståelsen av det, noe som fritar for ansvar.

Det følger av helsepersonelloven § 21 a at tilegnelse av taushetsbelagte opplysninger må være begrunnet i helsehjelp til pasienten, administrasjon av slik hjelp eller ha særskilt hjemmel i lov eller forskrift. Ingen av disse vilkårene kommer til anvendelse i forbindelse med de ovenfor nevnte oppslagene.

Statens helsetilsyn har kommet til at du ikke hadde rettslig grunnlag for å tilegne deg opplysninger om pasienten fra pasientjournalen, og at du derfor har brutt helsepersonelloven § 21 a.

På bakgrunn av at du har opplyst at du skal ha oppbevart innloggingsinformasjon i en ulåst skuff ved siden av datamaskinen på ditt kontor, og at du ser det som sannsynlig at du kan ha forlatt din datamaskin ulåst, vil vi for øvrig bemerke at taushetsplikten ikke bare er en plikt til å tie, men at den også innebærer en plikt til aktivitet for å hindre uvedkommende i å få tilgang til taushetsbelagt informasjon.

Vurdering av om du skal gis en advarsel

Statens helsetilsyn har kommet til at du har brutt helsepersonelloven § 21 a. Vi vil derfor vurdere om du skal gis en advarsel i medhold av helsepersonelloven § 56 første ledd, som lyder:

«Statens helsetilsyn kan gi advarsel til helsepersonell som forsettlig eller

uaktsomt overtrer plikter etter denne lov eller bestemmelser gitt i medhold av den, hvis pliktbruddet er egnet til å medføre fare for sikkerheten i helse- og omsorgstjenesten, til å påføre pasienter og brukere en betydelig belastning eller til i vesentlig grad å svekke tilliten til helsepersonell eller helse- og omsorgstjenesten.»

For å gi advarsel er det for det første et vilkår at du har handlet forsettlig eller uaktsomt. Vurderingstemaet i denne saken er om du har handlet uaktsomt eller forsettlig. Statens helsetilsyn legger til grunn at du leste i pasientenes journal uten tjenstlig behov. Statens helsetilsyn legger derfor til grunn at du handlet forsettlig.

Det andre vilkåret som må være oppfylt er at handlingen er egnet til å «medføre fare for sikkerheten i helse- og omsorgstjenesten», «påføre pasienter og brukere en betydelig belastning» eller til i «vesentlig grad å svekke tilliten til helsepersonell eller helse- og omsorgstjenesten». Det er ikke avgjørende om handlingen i den aktuelle saken faktisk har fått slike konsekvenser.

Etter Statens helsetilsyns vurdering er misbruk av tilgangsrettigheter i elektronisk pasientjournal egnet til å påføre pasienter en betydelig belastning. Det svekker også tilliten til helsepersonell, og utgjør således en fare for sikkerheten i helse- og omsorgstjenesten ved at pasienter kan vegre seg for å oppsøke tjenestene eller unnlate å oppgi viktig informasjon.

Hovedvilkårene for å gi deg en advarsel i medhold av helsepersonelloven § 56 første ledd er oppfylt. Statens helsetilsyn skal likevel foreta en skjønnsmessig vurdering av om du skal gis en advarsel. En slik vurdering skjer med utgangspunkt i formålet med å gi advarsel, som er å reagere på alvorlige overtredelser av helsepersonelloven. Reaksjonen skal bidra til å fremme pasientsikkerhet, kvalitet i helse- og omsorgstjenesten og til å forhindre fremtidige lovbrudd.

Statens helsetilsyn ser alvorlig på at du forsettlig har tilegnet deg opplysninger om pasienten som du ikke hadde behov for i ditt arbeid som avdelingssykepleier. Handlingen representerer et klart misbruk av dine tilgangsrettigheter i journalsystemet, og utgjør et alvorlig brudd på den tillit du er gitt av arbeidsgiver og av samfunnet for øvrig.

Statens helsetilsyn har etter en samlet vurdering kommet til at overtredelsen av helsepersonelloven er så alvorlig at du skal gis en advarsel.

Vedtak

Statens helsetilsyn gir deg i medhold av helsepersonelloven § 56 første ledd en advarsel for brudd på lovens § 21 a.

Vi sender informasjon om vedtaket til Inspektionen för vård och omsorg (IVO) i Sverige, Styrelsen for Patientsikkerhed i Danmark og andre aktuelle instanser (arbeidsgiver, avtalepart, etc.). Se vedlagte kopi.

Klagerett

Du har rett til å klage på vedtaket, jf. forvaltningsloven § 28. Klagefristen er tre – 3 – uker fra du mottar dette brevet. Vi viser til vedlagte informasjonsskriv som har

nærmere opplysninger om reglene for klage.

En eventuell klage sender du til Statens helsetilsyn. Det er Statens helsepersonellnemnd som er klageinstans, jf. helsepersonelloven § 68 andre ledd.

Med hilsen

[REDACTED]
assisterende direktør

[REDACTED]
seniorrådgiver

Brevet er godkjent elektronisk og sendes derfor uten underskrift

Vedlegg:

Melding om rett til å klage over forvaltningsvedtak

Kopi av melding til Inspektionen för vård och omsorg (IVO) og Styrelsen for Patientsikkerhed

Kopi:

Fylkesmannen i [REDACTED]
[REDACTED]

Juridisk saksbehandler: seniorrådgiver [REDACTED]

Helsefaglig saksbehandler: seniorrådgiver [REDACTED]